

KONFERENCE A AKTIVITY GEOGRAFŮ

Konference 50 let geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci

Ve dnech 10. a 11. června 2009 se uskutečnila v prostorách Uměleckého centra UP (Konvikt) v centru Olomouce mezinárodní konference, jejímž hlavním mottem bylo připomenutí si padesáti let existence katedry geografie na PŘF UP v Olomouci. Konference byla slavnostně zahájena krátkými proslovů děkana fakulty, prof. Juraje Ševčíka a vedoucího pracoviště, doc. Zdeňka Szczyrby. V rámci slavnostního zahájení byly předány pamětní medaile k 50. výročí založení katedry emeritním členům katedry jako ocenění jejich celoživotního přínosu pro budování dobrého jména pracoviště v různých obdobích. Za zakladatelskou generaci byla oceněna doc. Stanislava Šprincová, dnes jediný žijící zakládající člen a významná představitelka geografie rekreace a cestovního ruchu, dále to byl in memoriam doc. Vladimír Panoš, významný český karstolog a speleolog. Ocenění za významný přínos k rozvoji katedry získal prof. Jaromír Demek, přední český geomorfolog. Ocenění byli také doc. Miroslav Pluskal a dr. Ivan Lepka. Pamětní medaile dále v rámci slavnostního večera přijali vedoucí pracovišť nebo jejich reprezentanti z téměř všech českých a slovenských geografických kateder a ústavů a také z přítomných přátelských pracovišť ze Slovinska a Polska.

V rámci oslav byla vydána publikace „Historie katedry geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci“, která nejen účastníky konference, ale i širší geografickou veřejnost seznamuje s nejdůležitějšími milníky rozvoje pracoviště.

Kromě slavnostního programu měla konference samozřejmě také svůj bohatý program vědecký. Zúčastnilo se jí více než sto účastníků z pěti zemí, přítomna byla všechna česká a slovenská geografická pracoviště, včetně obou prezidentů ČGS a SGS, doc. Siwka a prof. Matloviče, zástupci ministerstev a dále účastníci z Maďarska, Polska a Slovinska.

Po slavnostním plenárním zasedání pokračovalo jednání ve třech sekcích: fyzická geografie; sociální a ekonomická geografie; geografické vzdělávání, kartografie a GIS.

V rámci fyzickogeografické sekce zaznělo 17 referátů, které se tematicky zaměřily zejména na oblast geoeekologie a tvorby krajiny, dále také na oblast hydrologie, klimatologie, geomorfologie a pedologie. Tradičně nejbohatější sekcí byla sekce sociální a ekonomické geografie, kde bylo předneseno 61 referátů, a tematicky pokrývala všechny základní disciplíny oboru. V rámci sekce geografické vzdělávání, kartografie a GIS bylo prezentováno 17 referátů, tematicky se problematiky geografického vzdělávání týkalo 6 referátů a zbylých 11 připadlo na kartografii a GIS. Nesmíme opomenout také přítomnost posterové sekce s 21 prezentovanými výsledky výzkumů. Názvy jednotlivých referátů a posterů jsou dostupné na následujícím internetovém odkazu: http://geography.upol.cz/soubory/KGG_program_konference_WEB.pdf

V rámci konference byl vydán sborník abstraktů a na podzim spatří také světlo světa konferenční sborník.

Konferenci je možné hodnotit jako jednu z významných příležitostí pro setkání rodiny geografů v tomto roce a to, podle ohlasu účastníků, jako velmi vydařenou.

Literatura:

- FŇUKAL, M., FRAJER, J., ŠERÝ, M., TOUŠEK, V. (2009): Historie katedry geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 60 s.
- TOMÁŠ, M., VYSOUDIL, M., eds. (2009): Mezinárodní vědecká konference k 50. výročí geografie na PřF UP v Olomouci, Olomouc, 10.–11. 6. 2009. Sborník abstraktů. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, 135 s.

Pavel Ptáček

7. Česko-polsko-slovenské geografické seminárium

Vnitřní periferie na středo-jihočeském pomezí hostila v prostředí „typicky českého“ venkova více než 60 geografů z Česka, Slovenska a Polska. Již 7. Česko-polsko-slovenské geografické seminárium se uskutečnilo ve dnech 1.–5. 6. 2009 v Praze a v Sedleci-Prčicích a neslo podtitul Udržitelná krajina: Rizika teritoriálních polarizací. Do Prčice vyrazili akademici z geografických pracovišť Univerzity Komenského v Bratislavě, Varšavské univerzity, Univerzity v Kielce, Univerzity v Koszalin, Západočeské univerzity v Plzni, Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Palackého univerzity v Olomouci, Ostravské univerzity v Ostravě, Masarykovy univerzity v Brně a pořadající Univerzity Karlovy v Praze. Do obce Sedlec-Prčice se v tomto týdnu koncentrovalo přibližně dvakrát více geografů než sama obec čítá místních částí.

1. 6. 2009 proběhlo zahájení konference na půdě PřF UK na Albertově v Praze. Pondělní část jednání se vedla v anglickém jazyce a bylo prezentováno šest vyzvaných témat. S příspěvkem vystoupili: Andrej Kowalczyk a Sylwia Kulczyk – Sustainable tourism in Podlasie region: opportunities and constraints; dále Pavol Korec – The regional structure of the Slovak Republic: the discussion to its evaluation; Luděk Sýkora – Urbanization, suburbanization or/and desurbanization? Current trajectories in the Czech settlement system; Wioletta Kaminska, Miroslav Mularczyk – Kielce Metropolitan Area – Myths and Facts; Tadeusz Siwek – Connection between peripheral areas and regional borders in Czechia; Bohumil Janský – Mountain lakes of Kyrgyzstan with regard to the risk of their rupture.

V následujících dnech se jednání uskutečnila ve všech třech národních jazycích v příjemném prostředí konferenčních prostorů penzionu Dalmo v Sedleci. Jednání probíhala současně v několika sekcích, přičemž jednotlivé prezentované příspěvky byly následovány širokou a plodnou diskusí. Jednání se nesla

v přátelské atmosféře a čas mezi nimi byl vyplněn společenskými aktivitami včetně poznávání okolního prostředí konání konference.

Mezi hlavní diskutovaná patřila následující témata: přírodní potenciál a udržitelná exploatace krajiny; přírodní rizika a ohrožení, možnosti využití přírodního potenciálu; nerovnoměrný regionální rozvoj: polarita jader a periferií; sociální a teritoriální polarizace metropolitních oblastí (segregace, suburbanizace); staré a nové venkovské periferie; politiky a nástroje teritoriální koheze; politiky a nástroje udržitelné exploatace krajiny; udržitelnost krajiny v geografickém vzdělávání; kartografie a geoinformatika; regionální geografie – zaměření výzkumu a výuky.

Čtvrtý konferenční den byl věnován společné exkurzi po kraji pod Javorovou skálou. Cílem exkurze bylo poznání krajiny a sídel v okolí srdce Českého Meránu, dále části České Sibíře a Středního Povltaví s typickou rozdrobenou sídelní strukturou. Program exkurze zúčastněné zavedl do známého klášterního areálu v Milevsku a městské památkové zóny v historickém Táboře. Nakonec se účastníci zájezdu opět vrátili do Prčice, aby zakončili geografické seminárium společnou slavnostní večeří.

Závěrečná plenární diskuse shrnula závěry seminária. Vyzdvihla přínosy konference, ale též zmínila negativa, která konání této již tradiční a v podstatě i společenské události provázejí. Zúčastnění se shodli, že nejvýraznějším benefitem akce je především možnost jednání v odborném, ale též jednoznačně přátelském kruhu. Pořadatelé příštího Česko-polsko-slovenského seminária budou bratislavští kolegové z Univerzity Komenského.

Tomáš Seidl

Konference HERODOT 2009

Oslavy geografické rozmanitosti (Celebrating Geographical Diversity), jak zněl letošní podtitulek konference HERODOT 2009, uspořádala ve dnech 28.–31. května pod záštitou organizace HERODOT (www.herodot.net) univerzita v Balikesiru (Turecko). Konference, již se za Českou republiku zúčastnili zástupci Masarykovy univerzity a Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity, se konala v reprezentativním prostředí hotelu Halic Park na pobřeží Egejského moře v působivém prostředí tureckého města Ayvalik. Pro úplnost je třeba dodat, že HERODOT je společenství více jak 210 organizací, jejichž společným cílem je zkvalitnění výuky a studia geografie a posílení významu geografie jako vědní disciplíny. Proto HERODOT každoročně organizuje celou řadu setkání, konferencí a workshopů, jejichž náplň je založena na čtyřech tematických pilířích, a to: 1. Občanství, kultura, příslušnost a identita; 2. Geografie 21. století; 3. Inovace v rámci výuky geografie Evropy; 4. Celoživotní vzdělávání a uplatnění na trhu práce. Pro účastníky konference byla mimo jiné ve dnech 26. a 27. května připravena návštěva historicky významných tureckých míst, tedy Efesu, Tróje, Gallipole a Pergamonu.

Samotnou konferenci zahájil a všechny přítomné přivítal hlavní organizátor Dr. Yilmaz Ari z Balikesir University, který nastínil obsahovou náplň a prů-

běh konference. Ta v zásadě zahrnovala prezentaci příspěvků přítomných delegátů (dostupných ze stránek HERODOT), workshopy týkající se aplikace atraktivního online zdroje geografických informací Geocube (www.geo-cube.eu) a práce specializovaných skupin organizace EUROGEO, volby do zastupujících orgánů organizace EUROGEO a fakultativní výlety do okolí Ayvaliku.

V úvodu prvního konferenčního dne vystoupil host konference Dr. Ilhan Kayan, profesor Edge University v Turecku, který přednášel na téma Geoarcheologie v Tróji. Zajímavým způsobem přiblížil současné výzkumy využívající prostředků dálkového průzkumu Země, jimiž dokladoval historický vývoj krajiny v okolí Tróje a pravděpodobné příčiny, které Trójany vedly k výstavbě jejich města. Následně probíhal program ve třech paralelních sekcích. V dopolední části byly příspěvky zaměřeny na vzdělávání na vysokých školách, rozmanitost a evropské regiony a aspekty historické a kulturní diverzity, odpolední program pak zahrnoval sekce diverzita ve vzdělávání v GIS, přístupy ve vzdělávání a environmentální vzdělávání.

Druhý den pokračoval prezentacemi v sekcích zaměřených na GIS ve vysokoškolském vzdělání, národní a regionální diverzitu a geografii, životní prostředí a jejich rozmanitost. Dopolední program byl zakončen workshopem na téma Geocube. Jak již bylo zmíněno, jedná se o zdarma online dostupnou aplikaci, která je založena na principu Rubikovy kostky se 6 stranami a 54 poli prezentujícími konkrétní téma. Uživatel tak může pracovat s touto virtuální pomůckou tím, že ji otáčí pomocí myši, čímž si může vybrat každé z nabízených témat a prozkoumat tak, čím se v rámci daného oboru zabývají jednotliví geografové. Odpolední program zahájil Karl Donert, koordinátor HERODOT a přiblížil význam a přínos této organizace s ohledem na stále narůstající počet zapojených institucí. Poté následoval workshop zabývající se prací v jednotlivých odborných sekcích, které představuje organizace EUROGEO (www.eurogeography.eu), založená v roce 1979, jejíž hlavním cílem je posilovat evropskou dimenzi v geografickém vzdělávání. Odpolední sekce pokračovala příspěvky zaměřenými na globální občanství, stav geografické diverzity a udržitelnost a regionální rozvoj.

Poslední konferenční den byl ve znamení příspěvků na téma občanství a diverzita, diverzita, media a geografické vzdělávání a různorodost v tureckém

vzdělávání. V průběhu konference zdůraznil Karl Donert vzhledem k financování akcí pořádaných společenstvím HERODOT nezbytnost s ohledem na končící projekt HERODOT 2 podat za organizace novou přihlášku.

Za Masarykovu univerzitu přednesli čeští delegáti příspěvky týkající se možností studia environmentální geografie a zkušenosti s praktickou činností studentů v rámci terénní výuky na modelovém pracovišti v Moravském krasu. Příspěvek zástupců Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity byl odborného charakteru a zaměřoval se na využití GIS a DPZ pro rozhodování v krajině managementu.

Závěrem lze říci, že ačkoli je regionální diverzita Evropy vysoká, problémy týkající se geografického vzdělávání a výzkumu jsou mnohdy velmi podobné, ba přímo stejné.

Aleš Ruda, Darina Foltýnová

1st European Conference on Local Implementation of the European Landscape Convention, 27.–30. 5., Nové Hradky

Roku 2000 byla Radou Evropy přijata Evropská úmluva o krajině. Na mezinárodní úrovni tak byla krajina deklarována jako hodnota, dědictví, o něž je nutno pečovat, za cílem zlepšení kvality krajiny, a tím v úzké návaznosti i kvality života lidí, kteří v ní žijí. Tímto úmluva přináší komplexní, holistický pohled na prostředí, které nás obklopuje a se kterým se vzájemně ovlivňujeme. V úmluvě je zdůrazněna potřeba řádného krajinného plánování, managementu a ochrany; nutnost nalézání rovnováhy mezi využitím krajiny člověkem a uchováním jejích funkcí pro potřeby dalších generací. Nalézání tohoto konsenzu je proces nesnadný, leč nezbytný.

Koncem května proběhla v jihočeských Nových Hradech konference zaměřená právě na implementaci Evropské úmluvy o krajině na lokální úrovni. Záštitu jí poskytlo několik významných institucí (MŽP ČR, Jihočeský kraj, General Secretary of Council of Europe – Mr. Terry Davis, European Landscape Network organisations: RECEP-ENELC, UNISCAPE a CIVILSCAPE). Na vlastní organizaci se podílely Společnost Rožmberk o. p. s., IRES-Piemonte a Landscape Research Group (LRG UK). Paralelně s konferencí byl pořádán tematicky stejně zaměřený, ale geograficky úžeji pojatý „Česko-slovenský seminář k Evropské úmluvě o krajině“ (27. 5.).

Cílem byla především výměna praktických zkušeností při implementaci úmluvy a podpora spolupráce různých zájmových skupin (lokálních/regionálních samospráv a neziskových organizací/ekomuzeí apod.). Z toho vyplývá i široké spektrum účastníků, které se skládalo z úředníků (ministerstev životního prostředí, obecních i regionálních samospráv), zástupců neziskových organizací, nadací, ekomuzeí, zpracovatelů územně-plánovací dokumentace a v neposlední řadě vědců – jež spojovalo jediné téma, a to krajina a ochrana jejích hodnot ve smyslu úmluvy. Konference se zúčastnilo asi sedmdesát lidí ze všech koutů Evropy, semináře podstatně méně – hrubým odhadem něco přes třicet. Nejspíše vlivem jistých organizačních nejasností a celkově malé

propagaci byla účast českých zástupců na samotné konferenci bohužel velmi nízká.

Česko-slovenský seminář se věnoval lokální úrovni implementace (konkrétně přínos pro místní ekonomiku a podporu místní identity), osvětě (environmentální výchově a vzdělávání) a v neposlední řadě česko-slovenské spolupráci na poli úmluvy.

Samotná konference byla zaměřena na konkrétní příkladové studie (práce ekomuzeí, krajinná typologie v rámci potřeb regionálních samospráv, zapojení místních komunit do plánování a managementu krajiny apod.) i určitá zamyšlení nad významem a etikou práce krajinných expertů. Značný prostor byl ponechán workshopům a plenárním diskuzím. Nechyběly ani exkurze zaměřené na poznání specifik jihočeských krajin.

Celkově byla konference přínosná, zejména díky možnosti výměny praktických zkušeností s odborníky z ostatních evropských zemí. Bližší informace a konkrétní program lze nalézt na stránkách <http://www.landscapeconventionconference.com>.

Kateřina Jačková

European Landscape Network

Evropská úmluva o krajině (European Landscape Convention ELC) byla přijata Radou Evropy roku 2000 a od té doby ji podepsala (36) a ratifikovala (30) většina evropských zemí. Přesto je její implementace stále v počátcích a stále naléhavěji vyvstává nutnost celoevropské výměny zkušeností a spolupráce. S cílem přispět k mezinárodní a interdisciplinární kooperaci na poli implementace úmluvy byla založena mezinárodní síť *European Landscape Network* (<http://www.eurolandscape.net/>). Člení se na tři odnože dle cílových skupin.

UNISCAPE (European Network of Universities for the Implementation of ELC) je síť propojující evropské univerzity, které se na implementaci úmluvy a související témata zvláště soustředí. Cílem UNISCAPE je podpořit související spolupráci v rámci výuky i výzkumu. Bližší informace viz <http://www.uniscape.eu/>.

CIVILSCAPE (Non-Governmental organisations for ELC), je platforma nevládních organizací, které se zaměřují na krajinu a podporují úmluvu. Bližší informace viz <http://www.civilscape.org/civilscape/content/en/index.html>.

RECEP-ENELC (European Network of Local and Regional Authorities for the Implementation of ELC) je asociací lokálních a regionálních samospráv. Bližší informace viz <http://www.recep-enelc.net/>.

Na výše uvedených odkazech lze nalézt bližší informace o připojení se k síti, jejích aktivitách a další odkazy a doplňující články. Obzvláště web RECEP-ENELC je pravidelně aktualizován a obsahuje mnoho dalších údajů.

Kateřina Jačková

Studentská konference New Wave

Geografická sekce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze uspořádala dne 22. května 2009 ve spolupráci s Českou geografickou společností a Alumni Albertov (spolkem absolventů Přírodovědecké fakulty UK) studentskou konferencí „New Wave“. Záštitu nad konferencí převzal proděkan Geografické sekce, doc. RNDr. Luděk Sýkora, Ph.D., a milé úvodní slovo pronesl RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.

Konference měla za cíl seznámit studenty geografie bakalářského, magisterského i doktorského studia s tématy výzkumu, kterým se mladí geografové věnují, a zároveň se měla stát platformou pro vzájemnou diskusi a spolupráci.

Jednání konference bylo rozděleno do čtyř sekcí, v rámci nichž bylo předneseno celkem 16 příspěvků. Prezantováno bylo také 9 posterů.

V ranním bloku probíhaly paralelně sekce fyzické geografie a geokologie a sociální, regionální a politické geografie. Příspěvky z fyzické geografie pokryly velmi širokou škálu témat: od geomorfologie přes klimatologii až ke krajinné ekologii. Velmi přínosná byla zejména závěrečná diskuse, kdy se přednášející i další účastníci konference zamýšleli nad formováním legislativy týkající se ochrany přírody a krajiny a nad dilematem „ochrana krajiny vs. její využití“. Z diskuse vyplynul závěr, že v otázce využití krajiny je zásadní spolupráce odborníků různého zaměření se samosprávou a státní správou. Dopolední sekce sociální geografie se věnovala především geografii cestovního ruchu a geografii města. Prezantované příspěvky byly zaměřeny jak na v Česku relativně nové fenomény (gated communities, Fair Trade, apartmánové byty), tak na stále aktuální problematiku národnostních konfliktů.

Po polední přestávce, během které bylo možné si prohlédnout vystavené postery, následovala sekce „Geografie pohledem praxe“, kde absolventi studia geografie na PŘF UK prezantovali své životní zkušenosti a cesty, které je dovedly až do současných zaměstnání ve veřejném sektoru (MMR, ČÚZK, MěÚ Dobříš). Absolventi se zamýšleli nad možnostmi uplatnění geografů v praxi a nad úrovní jejich dovedností a znalostí i nad využitelností těchto dovedností v zaměstnání. Setkání pomohlo odstranit bariéry mezi studenty a absolventy v praxi a věříme, že bude mít i hmatatelné výsledky v podobě lepšího uplatnění účastníků konference v jejich následné praxi.

Závěrečná sekce, „Rozmanitá geografie“, ukázala různorodost zájmů v zaměření studentů a jejich výzkumů, od sofistikovaných kvantitativních metod přes post-moderní teorie až po vztah subkultur k prostoru. Tato do slova a do písmene rozmanitá sekce byla dobrou platformou pro následnou diskusi, která pokračovala také na neformálním zakončení konference.

Konference proběhla ve velmi přátelské atmosféře a za velkého zájmu jak 22 prezantujících studentů magisterského a doktorského studia, tak přes 50 posluchačů z českých i slovenských univerzit. Jednání ve všech sekcích doplňovala živá a bohatá diskuze. Fotografie i přednesené příspěvky jsou k dispozici na <http://geografie.natur.cuni.cz/>

Děkujeme všem, kteří konferenci podpořili a také všem účastníkům. Úspěch konference nás velmi potěšil, a proto ji rádi zopakujeme i v příštím roce.

Martina Hupková, Roman Matoušek, Markéta Seidlová, Milada Šandová

Setkání doktorandů z kateder sociální geografie a regionálního rozvoje PřF OU a PřF UK

Na konci března letošního roku (26.–27. 3. 2009) se na Ostravské univerzitě v Ostravě uskutečnilo setkání studentů doktorského studia z kateder sociální geografie a regionálního rozvoje dvou českých přírodovědeckých fakult – Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity v Ostravě a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Cílem setkání, které inicioval Aleš Ottmár (PřF OU v Ostravě) a Petr Osoba (PřF UK v Praze), bylo navázání vzájemných kontaktů a seznámení se s tématy, na něž se jednotliví postgraduální studenti zaměřují. Jelikož se jednalo o první „zkušební“ akci svého druhu, byla témata volně omezena na problematiku kulturní a politické geografie. Záštitu nad setkáním převzali profesori Vladimír Baar a Robert Ištók.

První část setkání se uskutečnila na půdě hostitelské katedry v prostorách Ostravské univerzity. Vedoucí katedry Vladimír Baar v úvodním slově popsal postavení katedry v rámci struktur PřF OU, její historii a současnost. Navázala na něho tajemnice Monika Šumberová, která hostům představila systém studia a další okolnosti fungování ostravského pracoviště. Poté se ke slovu dostali hosté z Prahy. Vedoucí pražské výpravy Pavel Chromý stručně seznámil početné auditorium s problematikou studia geografie na PřF UK a již tyto příspěvky vyvolaly živou diskusi.

Po těchto úvodních proslovech pokračovali doktorandští studenti s představením své vědecko-výzkumné činnosti. Jako první předstoupil před posluchače Zdeněk Kučera a přednesl referát *Geografické aspekty studia krajiny*. Další vystupující byla Silvie Kučerová, která představila svůj výzkum v referátu *Vliv socioprostorových změn elementárního vzdělávání v Česku ve 2. polovině 20. století na proměny lokálního a regionálního prostředí*. Jako třetí vystoupila Martina Hupková s příspěvkem *Nekrogeografie: geografické studium hřbitovů a pohřbívání*. Petr Osoba poté prezentoval téma *Regionální identita v pohraničí: příklad Broumova*. Závěr patřil referátům Davida Vogta (*Geografické aspekty terorismu*) a Jana Kofroně (*Soukromé vojenské společnosti*). Jednalo se o představení témat aktuálně zpracovávaných grantových projektů, disertačních prací, ale i o témata, která jednotliví studenti řešili v rámci prací diplomových. Po prezentacích a diskuzích proběhlo malé občerstvení a vystupující byli obdarováni několika publikacemi hostitelské katedry z rukou Vladimíra Baara.

Druhý den bylo připraveno několik variant exkurze po Ostravě. Vzhledem k tomu, že někteří byli v tomto městě vůbec poprvé, zvítězila varianta „základní“. Navštívili jsme historické centrum Ostravy a věž Nové radnice, která je nejvyšší radniční věží v Česku a poskytuje krásný výhled na všechny dominanty města. Dále jsme se vypravili k areálu železáren ve Vítkovicích, které Ostraváci rádi nazývají ostravskými Hradčany, a k revitalizované lokalitě Karolina. Na hornické muzeum už bohužel čas nezbyl.

Závěrem nezbyvá než označit doktorandské setkání geografů v Ostravě jako vydařené. Vzájemné srovnání systému studia na obou školách přineslo nové podněty. Byla navázána nová přátelství, která v budoucnu mohou vyústit i ve vzájemnou spolupráci. Doufejme, že se podařilo založit tradici, která bude mít pokračování. Již na podzim letošního roku se hostitelské role ujme katedra

sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK. Prof. Robert Ištók vyslovil přání, aby se setkání účastnili též kolegové z Prešovské univerzity.

Petr Osoba, Aleš Ottmár

Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje pořádá seminář věnovaný vzpomínce na **profesora Jaromíra Korčáka** u příležitosti 20. výročí jeho úmrtí.

Místo konání: Albertov 6, 128 43, Praha 2

Datum konání: 6. 10. 2009, 14:30–18:00 hod.

Pro bližší informace se prosím obraťte na Mgr. Pavlínu Netrdovou (e-mail: spurna@natur.cuni.cz) a Mgr. Vojtěcha Noska (nosek6@natur.cuni.cz).

Pavlína Netrdová, Vojtěch Nosek

Výstava Venkovy a venkované

Pracovní tým projektu Regionální diferenciacie venkovských obcí Česka: disparity a možnosti rozvoje připravil na období září–listopad 2009 výstavu s názvem Venkovy a venkované. Výstava dokumentuje dosavadní přístupy ke vnímání venkovského prostoru a života obyvatel na venkově. Jejím cílem je upozornit na hlavní typy problémů na venkově a v jednotlivých panelech dokumentovat rozdílné podmínky života na českém, moravském a slezském venkově. Na základě dosavadního výzkumu celého řešitelského týmu jsou tak hodnoceny změny na venkově po roce 1945, důsledky kolektivizace a stejně tak i důsledky návratu k přirozeným socioekonomickým vztahům po roce 1989. Další témata se věnují vývoji a současným problémům veřejné správy na venkově, transformaci zemědělské výroby včetně důsledků významného poklesu pracovních příležitostí v zemědělství a opouštění zemědělské půdy. Samostatná část výstavy je zaměřena na vnímání krajiny jako svébytné hodnoty. Důležitou roli dále hrají vnitřní vazby obyvatel venkova a budování sociálních sítí v rámci jednotlivých vesnic či regionů nebo spolupráce obcí jako nástroj řešení některých rozvojových problémů. Stále zásadní úlohu v životě venkovanů v některých částech Česka má náboženství a duchovno, proto je také této problematice dán na výstavě prostor. Často značně kontroverzním tématem na venkově je druhé bydlení a jeho jednotlivé podoby a soužití místních obyvatel s chataři a chalupáři. Své zastoupení mají na výstavě i témata, jimž česká (rurální) geografie doposud nevěnovala dostatečnou pozornost: důsledky uzavírání základních škol na venkově, problematika vojenských újezdů či fenomén pohřbívání.

Jako „červená nit“ se celou výstavou line téma odlišnosti jednotlivých typů českého venkova, a tedy i nutnost rozdílných přístupů k podpoře obyvatel venkova, venkovských obcí a aktivit na venkově.

Výstava byla zahájena 15. 9. 2009 v 15:00 hodin v předsálí Geografické knihovny Přírodovědecká fakulty v Praze 2, Albertov 6 a návštěvníci si ji mohou prohlédnout až do 11. 11. 2009. Výstava je volně přístupná.

Radim Perlín, Silvie Kučerová

Studium geografie na univerzitách v Tatarstánu

Tatarstán je jednou z republik Ruské federace, ležící ve středním Povolží, ve výhodném prostoru, kde řeka Volga definitivně mění směr toku k jihu a kde příroda nadělila zemi rozsáhlá ložiska ropy, zemního plynu a asfaltu („druhé Baku“). Při rozloze o něco menší než Česko, avšak s daleko nižší hustotou zalidnění, nabízí vysokoškolské geografické vzdělávání na celkem čtyřech univerzitách – v hlavním městě Kazani, v Náběžných Čelnách (které ekonomicky hlavní město již předběhly) a ve městě Jelabuga na dolní Kamě. Asi čtyři pětiny z celkového počtu vysokoškolských studentů geografie Tatarstánu studuje v Kazani na dvou univerzitách.

Kazaňská státní univerzita V. I. Uljanova-Lenina je třetí nejstarší univerzitou v Rusku (po Moskvě a Petrohradě). Byla založena výnosem cara Alexandra I. ze dne 5. (17.) listopadu 1804. Během krátké doby se stala nejvýznamnější vzdělávací institucí Povolží a mezinárodním vědecko-výzkumným centrem, zejména díky pokroku v matematice, chemii, medicíně, fyzice, geologii a geobotanice. Doposud na 15 fakultách univerzity absolvovalo více než 100 000 studentů. Univerzita si zakládá především na své misi ve sféře kontaktu Západu a Východu. Kazaň má místy skutečně orientální vzhled díky množství starobylých i moderních mešit a kostelů řady křesťanských konfesí. Geografie je přednášena na Fakultě geografie a ekologie, jež vznikla rozhodnutím vědecké rady univerzity dne 24. dubna 2006. Předtím fungovala samostatná Geografická fakulta, a to od července roku 1938, s výjimkou let 1995–2006, kdy se fakulta nazývala Fakultou geografie a geoekologie. Geografické obory do roku 2006 zastupovaly tři pracoviště: katedra fyzické geografie a geoekologie, katedra ekonomické geografie a regionální analýzy a katedra meteorologie, klimatologie a ekologie atmosféry. Nutno zmínit, že geografie jako obor je na univerzitě pěstována již od roku 1804. Tehdy na dvou katedrách: dějin světa, statistiky, geografie a historie, a statistiky a geografie Ruského státu. Meteorologická měření tato pracoviště zahájila již v roce 1805, vlastní meteorologická stanice funguje od roku 1812. V současné době je na fakultě šest kateder. Geografickou je pouze jediná (od 1. 6. 2008) – katedra fyzické a ekonomické geografie. Blízko k ní má svými aktivitami ještě katedra meteorologie, klimatologie a ekologie atmosféry, ale také katedra krajinné ekologie. Z nedávného historického vývoje je zřejmé, že geografie jako obor je poněkud zatlačována do pozadí exaktními či biologickými obory.

Geografické vzdělávání odborníků je realizováno ve třech specializacích: (1) geografie, (2) aplikovaná informatika v geografii, (3) sociální kulturní služby a turismus. V prezenční formě studium trvá 5 let, v dálkovém studiu 6 let (jednoměsíční turnusy během každého semestru). S ohledem na boloňský proces

jsou v současnosti učební aktivity převáděny na dvoustupňové studium: bakalářský stupeň (4 roky) ve výše uvedených třech specializacích, na které má navazovat 1–2leté magisterské studium (1) geografie, (2) geografie rekreace a turismus, (3) kartografie a geoinformatika. Ministerstvo školství RF stanovuje každoročně směrné číslo. To v současnosti činí 25 studentů na nový ročník, jejichž studijní náklady hradí stát. Obor 3 je prakticky výhradně studován frekventanty, kteří si studium hradí z vlastních prostředků. Studenti prvních dvou ročníků současných specializací studia musejí absolvovat přednášky, semináře a rozsáhlé terénní praxe (z řady oborů) a výrobní praxe (u velkých podniků republiky a organizací státní správy). Studenti 3. a 4. ročníku se navíc účastní praxí ve vědecko-výzkumných institucích Tatarstánu a Ruské federace, ale také expedic pořádaných katedrou. Vedle specializovaných poslucháren katedra disponuje počítačovou učebnou vybavenou technologií GIS MapInfo. Katedra má akreditaci k udělování vědeckých hodností DrSc. Na katedře se rozvíjí několik výzkumných oborů, z nichž nejvýznamnější jsou: přírodní a sociálně ekonomické aspekty konkurence schopnosti, modelování prostorových systémů, regionální sociální a ekonomické aspekty života obyvatelstva, současné reliéfovité procesy, intenzita denudace, eroze půd, odtok, zásoby vod a zásobování obyvatelstva vodou, informační a komunikační technologie v geografii. Katedra má celkem kolem 20 zaměstnanců na plný úvazek.

Výchova budoucích učitelů geografie je prováděna na Tatarské humanitárně pedagogické univerzitě, konkrétně na Přírodovědně geografické fakultě. Tu v současnosti tvoří katedry chemie, biologie, socioekonomické geografie a její didaktiky a fyzické geografie a geoekologie. Ročník navštěvuje kolem 90 studentů, o něž pečuje 25 pracovníků obou geografických kateder. Zajímavostí zdejší vzdělávací praxe je vydávání zvláštního periodika, ve kterém student v partnerství s učitelem otiskuje své první odborné výstupy. Učitelé odhadují, že jen kolem 10 % absolventů učitelského studia skutečně odchází do vzdělávacího procesu. Ostatní se angažují v cestovních kancelářích, bankách, pojišťovnách a v obchodní síti. Také na této univerzitě došlo v posledních letech k postupnému slučování geografie s jinými obory do společných pracovišť a k jisté redukci geografie jako celku.

Obě kazaňská geografická univerzitní pracoviště spolu úzce spolupracují. Učitelé působí externě na dalších katedrách. Z nedávné doby se mohou pochlubit spoluúčastí na pěkně vybaveném národním Atlase Republiky Tatarstán, vydaném v roce 2005 v knižní i elektronické podobě.

Jaromír Kolejka